

**Co-funded by
the European Union**

**AKTYWIZUJĄCY SCENARIUSZ LEKCJI
opracowany w ramach projektu**

„INNOWACJE W EDUKACJI SZKOLNEJ”

Temat lekcji:

**Celebryci i plotki – jak fałszywe informacje funkcjonują w show-
biznesie?**

**(Rola mediów rozrywkowych w kształtowaniu opinii i
rozpowszechnianiu fake newsów)**

1. Cele lekcji

Uczeń:

- rozumie, czym są fake newsy i plotki w kontekście show-biznesu,
- potrafi wskazać różnice między informacją potwierdzoną a niezweryfikowaną plotką,
- zna mechanizmy rozprzestrzeniania się fałszywych informacji w mediach rozrywkowych,
- rozwija umiejętność analizy nagłówków i źródeł wiadomości o celebrytach,
- uczy się krytycznego podejścia do sensacyjnych treści w internecie i mediach społecznościowych.

2. Grupa docelowa

Uczniowie szkół podstawowych

3. Metody nauczania

- Burza mózgów
- Dyskusja kierowana
- Praca w grupach
- Analiza tekstów, nagłówków, wpisów w mediach społecznościowych

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską

**Co-funded by
the European Union**

- Mini-quiz

4. Pomoce dydaktyczne / źródła

- Rzutnik lub tablica interaktywna
- Karty z nagłówkami artykułów/plotek (2 prawdziwe, 2 fałszywe)
- Flipchart i pisaki
- Infografika: „Jak rozchodzą się plotki w sieci”
- Platformy fact-checkingowe:
 - Polska: [Demagog.org.pl](https://demagog.org.pl), [Konkret24](https://konkret24.pl)
 - Czechy: [Manipulátoři.cz](https://manipulatoři.cz), [Demagog.cz](https://demagog.cz)
 - Słowacja: [Demagog.sk](https://demagog.sk), [Infosecurity.sk](https://infosecurity.sk)
 - UE: [EUvsDisinfo.eu](https://euvsdisinfo.eu), [EDMO.eu](https://edmo.eu)

5. Przebieg lekcji (45 minut)

1. Wprowadzenie – czy każda plotka o celebrytach jest prawdą? (5 min)

Forma: burza mózgów

Przebieg:

Nauczyciel rozpoczyna lekcję od krótkiej rozmowy wprowadzającej:

- Pytania do uczniów:
 - Czy słyszeliście kiedyś szokującą plotkę o gwiazdach, która później okazała się fałszywa lub wymyślona przez media?
 - Dlaczego wiadomości o celebrytach rozchodzą się szybciej niż inne informacje w internecie?
 - Czy fakt, że ktoś jest bardzo znany i często pojawia się w mediach, sprawia, że łatwiej wierzymy w każdą historię na jego temat?
 - Jakie emocje najczęściej wywołują takie wiadomości – ciekawość, zaskoczenie, oburzenie, śmiech?

Informacje merytoryczne (dla nauczyciela):

- Mechanizmy powstawania plotek:
Plotki o znanych osobach często powstają bez rzetelnego sprawdzenia faktów. Mogą bazować na:

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską

**Co-funded by
the European Union**

- jednym zdjęciu, które zostało wyrwane z kontekstu,
- niedopowiedzeniu lub przerobionym cytacie,
- informacjach od anonimowych „świadków”, które nigdy nie zostały potwierdzone.
- Dlaczego się rozchodzą?
 - Celebryci wzbudzają zainteresowanie, bo są popularni i dobrze rozpoznawalni.
 - Historie o ich życiu prywatnym przyciągają uwagę, wywołują emocje i ciekawość, więc chętnie się je przekazuje dalej – nawet bez sprawdzenia.
 - Media rozrywkowe i portale plotkarskie często publikują niezweryfikowane informacje, ponieważ liczy się szybkość i sensacja, a nie prawda.
 - Algorytmy mediów społecznościowych premiąją emocjonalne treści, co powoduje, że plotki rozprzestrzeniają się błyskawicznie.
- Konsekwencje fałszywych informacji o celebrytach:
 - Mogą zniszczyć reputację danej osoby i zaszkodzić jej życiu prywatnemu oraz zawodowemu.
 - Wprowadzają w błąd fanów i opinię publiczną, utrwalając nieprawdziwy obraz danej osoby.
 - Mogą prowadzić do nagonki, hejtu, cyberprzemocy lub utraty kontraktów reklamowych i pracy w branży

2. Definicje i przykłady (10 min)

Forma: mini-wykład + quiz ustny

Przebieg:

Nauczyciel prezentuje uczniom kluczowe pojęcia związane z fałszywymi informacjami w show-biznesie oraz omawia ich wpływ na opinię publiczną. Następnie przeprowadza krótki quiz ustny, w którym uczniowie decydują, czy przedstawione przykłady są plotką, fake newsem czy rzetelną informacją.

Definicje (rozszerzone):

- Plotka:
 - To niezweryfikowana informacja przekazywana ustnie, w mediach społecznościowych lub przez portale plotkarskie.

Co-funded by the European Union

- Zwykle nie ma podanego źródła, a jej treść opiera się na domysłach, zdjęciach wyrwanych z kontekstu lub anonimowych relacjach.
- Plotki często powstają z ciekawości odbiorców – im bardziej sensacyjne, tym szybciej się rozchodzą.
- Mogą prowadzić do nieporozumień, skandali medialnych, a nawet procesów sądowych o zniesławienie.
- Fake news w show-biznesie:
 - Całkowicie fałszywa lub zmanipulowana wiadomość o celebrycie, przedstawiona w formie artykułu, posta czy filmu, aby wyglądała na prawdziwy materiał dziennikarski.
 - Tworzony celowo, aby wywołać szok, wzbudzić emocje, zdobyć kliknięcia lub zaszkodzić danej osobie.
 - Może być narzędziem konkurencji, hejterów, a czasem także celowym „marketingiem skandalu”, aby przyciągnąć uwagę do gwiazdy.
- Clickbait rozrywkowy:
 - Przesadzony, sensacyjny lub wprowadzający w błąd nagłówek, który ma skłonić odbiorców do kliknięcia w artykuł lub film.
 - Często zawiera słowa takie jak „szok!”, „skandal!”, „nikt się tego nie spodziewał!”, ale treść materiału nie odpowiada obietnicy z tytułu.
 - Używany masowo w portalach plotkarskich, serwisach rozrywkowych, a także na platformach takich jak YouTube czy TikTok, aby zwiększyć liczbę odsłon.
- Fact-checking medialny:
 - Proces weryfikacji informacji o osobach publicznych w oparciu o rzetelne źródła – np. agencje prasowe, oficjalne konta gwiazd, portale fact-checkingowe.
 - Pozwala odróżnić prawdziwe wiadomości od plotek i fake newsów, chroniąc zarówno odbiorców, jak i samych celebrytów przed szkodliwymi treściami.

Przykłady:

1. Fake news:
 - „Znany aktor uciekł z planu filmowego po skandalu – nagranie w sieci!”

**Co-funded by
the European Union**

- Brak źródeł, brak dowodów, nagranie zmontowane lub wyjęte z innego kontekstu.
2. Plotka:
- „Celebrytka X spodziewa się dziecka” – oparta na jednym zdjęciu, bez potwierdzenia przez zainteresowaną osobę ani jej przedstawicieli.
3. Clickbait:
- „Nie uwierzysz, co zrobiła piosenkarka Y na gali – wszyscy byli w szoku!” – nagłówek sugeruje sensację, ale artykuł opisuje zwykłą sytuację, np. zmianę kreacji.
4. Rzetelna informacja:
- „Muzyk Y ogłosił nową trasę koncertową – potwierdzone przez jego oficjalny profil na Instagramie i agencję prasową”.

Mini-quiz ustny:

Nauczyciel odczytuje 4–5 krótkich nagłówków, a uczniowie zgłaszają, czy ich zdaniem jest to plotka, fake news, clickbait, czy rzetelna wiadomość. Następnie wspólnie uzasadniają swoje odpowiedzi.

3. Ćwiczenie – rozpoznaj fałszywe wiadomości o celebrytach (15 min)

Forma: praca w grupach (3–5 osób)

Cel ćwiczenia: rozwijanie umiejętności analizy treści medialnych, krytycznego myślenia i rozpoznawania niezweryfikowanych informacji w świecie show-biznesu.

Instrukcja dla nauczyciela:

1. Podziel klasę na małe grupy (3–5 osób).
2. Rozdaj każdej grupie zestaw 4 nagłówków lub krótkich postów dotyczących celebrytów (2 prawdziwe, 2 fałszywe lub niezweryfikowane).
3. Upewnij się, że nagłówki są neutralne, nieobraźliwe, mogą być fikcyjne, ale stylizowane na prawdziwe wiadomości z portali plotkarskich.
4. Zadbaj o to, aby w każdym zestawie znalazły się zarówno materiały rzetelne (np. oficjalne informacje prasowe), jak i fake newsy oparte na plotkach, manipulacjach zdjęciami czy anonimowych źródłach.

Zadanie dla grup:

**Co-funded by
the European Union**

1. Przeczytajcie wszystkie nagłówki/posty i zdecydujcie, które z nich wyglądają na fałszywe, a które mogą być prawdziwe.

Zestaw 4 nagłówków

Prawdziwe / potwierdzone:

1. **„Robert Lewandowski odwiedził szkołę podstawową w Warszawie”**
Opis: Piłkarz FC Barcelony spotkał się z uczniami, rozdawał autografy i opowiadał o swojej drodze do kariery. Informacja pochodzi z oficjalnego komunikatu szkoły i mediów sportowych.
2. **„Julia Wieniawa nagrała piosenkę do filmu familijnego”**
Opis: Aktorka i piosenkarka wzięła udział w nagraniu utworu do polskiego filmu dla całej rodziny. Informacja potwierdzona przez producenta filmu.

Fałszywe lub niezweryfikowane (stylizowane na plotkarskie):

3. **„Aktor z popularnego serialu potajemnie mieszka w zoo”**
Opis: W internecie pojawiła się plotka, że znany aktor z serialu młodzieżowego zamieszkał w domku dla opiekunów zwierząt w zoo. Brak zdjęć i potwierdzenia — prawdopodobnie żart internautów.
4. **„Znana piosenkarka potrafi rozmawiać z papugami w ich języku”**
Opis: Post w mediach społecznościowych sugeruje, że artystka nauczyła się „języka papug” i prowadzi z nimi rozmowy. Nie potwierdzono w żadnym wiarygodnym

Karta analizy wiadomości

Treść nagłówka	Prawdziwe czy fałszywe?	Jakie emocje wywołuje? (np. radość, zdziwienie, śmiech)	Po co ktoś mógł to napisać? (np. informacja, żart, przyciągnięcie uwagi)	Sygnały ostrzegawcze (co może świadczyć, że to nieprawda?)
----------------	-------------------------	---	--	--

**Co-funded by
the European Union**

Treść nagłówka	Prawdziwe czy fałszywe?	Jakie emocje wywołuje? (np. radość, zdziwienie, śmiech)	Po co ktoś mógł to napisać? (np. informacja, żart, przyciągnięcie uwagi)	Sygnały ostrzegawcze (co może świadczyć, że to nieprawda?)
---------------------------	--	--	---	---

Sygnały ostrzegawcze – przykłady dla uczniów

(do wydrukowania na dole tabeli lub na osobnej karcie pomocniczej)

1. Brak podanego źródła („Kto to powiedział? Gdzie to opublikowano?”).
 2. Brzmi zbyt dziwnie lub niewiarygodnie („Aktor mieszka w zoo”).
 3. Używa przesadzonych słów („najbardziej niesamowite w historii świata!”).
 4. Nie ma zdjęcia albo zdjęcie wygląda na przerobione.
 5. Nie mówią o tym żadne znane media.
-
2. Spróbujcie zweryfikować wiadomości – jeśli to możliwe, wykorzystując telefony, portale fact-checkingowe lub oficjalne profile celebrytów.

Omówienie (5 min):

Każda grupa prezentuje jeden przykład i wyjaśnia, dlaczego uznała go za prawdziwy lub fałszywy. Nauczyciel kieruje dyskusją, zadając pytania:

- Co pomogło Wam odróżnić plotkę od faktu?
- Jakie błędy popełniają osoby, które powielają niesprawdzone wiadomości o celebrytach?

**Co-funded by
the European Union**

- Jakie mogą być konsekwencje rozpowszechniania takich treści (dla celebrytów, dla czytelników, dla społeczeństwa)?

4. Dyskusja: Dlaczego wierzymy w plotki o znanych osobach? (8 min)

Forma: rozmowa kierowana w klasie, moderowana przez nauczyciela

Cel: uświadomienie uczniom, jakie mechanizmy psychologiczne i medialne sprawiają, że łatwo wierzymy w niesprawdzone informacje o celebrytach oraz jakie mogą być skutki ich rozpowszechniania.

Pytania do uczniów:

- Dlaczego łatwo wierzymy w sensacyjne historie o celebrytach?
(Czy ma to związek z ich popularnością, obecnością w mediach, naszym poczuciem, że „znamy” te osoby?)
- Jakie emocje wykorzystują twórcy plotek?
(Ciekawość, zazdrość, oburzenie, zaskoczenie, chęć opowiedzenia czegoś „ekscytującego” innym).
- Czy każda negatywna wiadomość o gwiazdzie musi być prawdziwa?
(Jak łatwo zmanipulować zdjęcie, wyrwać cytaty z kontekstu, użyć clickbaitowego tytułu).
- Jak można sprawdzić, czy dana informacja o osobie publicznej jest rzetelna?
(Sprawdzić oficjalne profile gwiazdy, komunikaty agencji prasowych, portale fact-checkingowe, wiarygodne media branżowe).

Informacje merytoryczne (do dopowiedzenia przez nauczyciela):

- Mechanizmy, przez które plotki działają:
 1. Efekt bliskości: Znani ludzie są stale obecni w naszym życiu (social media, telewizja), więc czujemy, jakbyśmy ich znali osobiście – łatwiej wierzymy w ich rzekome „sekrety”.
 2. Sensacja sprzedaje: Portale plotkarskie zarabiają na kliknięciach, dlatego tworzą chwytliwe, nawet przesadzone tytuły.
 3. Psychologia emocji: Informacje wywołujące emocje (szok, gniew, zazdrość) zapamiętujemy lepiej i chętniej udostępniamy, niezależnie od tego, czy są prawdziwe.
 4. Brak weryfikacji: Rzadko sprawdzamy źródła, a „historia od znajomego” lub z popularnego profilu wydaje się wiarygodna tylko dlatego, że dużo osób ją powiela.

**Co-funded by
the European Union**

Podsumowanie dyskusji:

- Plotki nie zawsze są prawdą – często są tworzone po to, aby wzbudzać emocje, sprzedawać kliknięcia lub wywoływać kontrowersje.
- Każda informacja o znanej osobie powinna być weryfikowana w oficjalnych źródłach.
- Powielanie niesprawdzonych wiadomości może niszczyć reputację ludzi i przyczyniać się do hejtu w sieci.

5. Podsumowanie i refleksja (7 min)

Forma: praca indywidualna + wspólna tablica klasowa

Cel: Uświadomienie uczniom, jakie skutki mogą nieść niezweryfikowane plotki oraz wypracowanie zasad odpowiedzialnego korzystania z informacji o celebrytach.

Przebieg zajęć:

1. Praca indywidualna (3–4 min):

Uczniowie zapisują w zeszytach lub na kartkach swoje refleksje, kończąc zdania:

- „Zrozumiałem/am, że plotki w show-biznesie mogą...”
- „Najbardziej podejrzane w wiadomościach o celebrytach jest...”
- „Zanim kliknę w sensacyjny tytuł, sprawdzę...”

(Nauczyciel może poprosić kilka osób o dobrowolne przeczytanie swoich odpowiedzi lub zebrać anonimowe kartki, aby przeczytać wybrane przykłady).

2. Praca zbiorowa – tablica klasowa (3–4 min):

Wspólnie z uczniami nauczyciel tworzy listę zasad odpowiedzialnego korzystania z informacji o celebrytach.

Zasady zapisuje na tablicy lub flipcharcie jako „plakat klasowy”.

Propozycja listy:

1. Sprawdzaj źródło wiadomości – czy pochodzi z wiarygodnego portalu lub oficjalnego profilu.
2. Nie wierz w zdjęcia lub nagrania bez kontekstu – mogą być zmanipulowane.
3. Szukaj potwierdzenia w oficjalnych kanałach (profile gwiazd, agencje prasowe, rzetelne media).
4. Unikaj udostępniania plotek, które mogą komuś zaszkodzić – fałszywe wiadomości niszczą reputację.

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską

**Co-funded by
the European Union**

5. Pamiętaj, że popularność czy liczba udostępnień nie czyni informacji prawdziwą.
6. Zadaj sobie pytanie: „Czy chciałbym, żeby ktoś powiełał niesprawdzoną plotkę o mnie?” – empatia w sieci jest ważna.

3. Dopowiedzenie nauczyciela (1 min):

- Plotki w show-biznesie mogą być nieszkodliwą zabawą, ale często stają się narzędziem manipulacji lub hejtu.
- Każdy z nas ma wpływ na to, czy fake newsy o innych będą się rozchodzić – warto być odpowiedzialnym odbiorcą i nadawcą treści.

6. Słownik pojęć – Fake newsy w show-biznesie

Pojęcie	Definicja
Plotka	Niezweryfikowana informacja, często powtarzana bez dowodów.
Fake news rozrywkowy	Fałszywa wiadomość o celebrycie, wyglądająca jak prawdziwy artykuł.
Clickbait	Sensacyjny nagłówek mający zachęcić do kliknięcia, często wprowadzający w błąd.
Fact-checking	Sprawdzanie rzetelności wiadomości w wiarygodnych źródłach.
Dezinformacja medialna	Celowe tworzenie fałszywych treści o osobach publicznych, aby zyskać popularność lub zaszkodzić komuś.

7. Przewodnik metodyczny dla nauczyciela

1. Cele ogólne lekcji

- Kształcenie umiejętności rozróżniania faktów od niezweryfikowanych informacji.
- Uświadamianie wpływu fake newsów i plotek na życie prywatne i publiczne celebrytów.
- Rozwijanie postawy odpowiedzialnego korzystania z informacji w sieci.
- Ćwiczenie krytycznego myślenia oraz analizy treści z portali rozrywkowych i mediów społecznościowych.

Projekt dofinansowany przez Unię Europejską

**Co-funded by
the European Union**

2. Przykłady i materiały

- Używaj **fikcyjnych lub neutralnych, międzynarodowych plotek**, aby nie wywoływać konfliktów związanych z lokalnymi celebrytami.
- Przygotuj **zestaw nagłówków/postów** (2 prawdziwe, 2 fałszywe) do ćwiczeń grupowych.
- Wykorzystaj **screeny z portali plotkarskich, YouTube, TikToka, Instagrama**, aby pokazać, jak wyglądają nagłówki w różnych formatach (tekst, zdjęcie, wideo, komentarze).
- Możesz przygotować **grafikę „Cykl życia plotki”** – jak szybko rozchodzi się fałszywa informacja w internecie.

3. Moderowanie dyskusji

- Zadawaj pytania otwarte: „*Dlaczego tak myślisz?*”, „*Co sprawia, że ta informacja wydaje się prawdziwa?*”, „*Jak to można sprawdzić?*”.
- **Nie oceniaj uczniów**, którzy przyznają, że wierzyli w plotkę – pokazuj, że każdy może ulec fałszywej informacji, nawet dorośli.
- Zwracaj uwagę, że **emocje (ciekawość, sensacja, oburzenie)** nie są dowodem prawdy.
- Podkreśl, że nawet znane media mogą się pomylić lub publikować niesprawdzone wiadomości.

4. Bezpieczna atmosfera

- Unikaj omawiania realnych lokalnych plotek, które mogą dotyczyć osób znanych w społeczności uczniów.
- Przypominaj zasadę empatii: „*Czy chciałbyś, aby ktoś powieiał niesprawdzoną plotkę o Tobie?*”.
- Ustal regułę: **nie publikujemy, nie śmiejemy się, nie powtarzamy niesprawdzonych historii** w ramach ćwiczeń.

5. Możliwe rozszerzenia lekcji

**Co-funded by
the European Union**

- **Projekt klasowy „Mapa plotek i faktów”** – uczniowie wyszukują wiadomości o celebrytach, sprawdzają ich prawdziwość (np. przez strony fact-checkingowe, oficjalne profile gwiazd) i wspólnie tworzą tablicę z podziałem na „fakty” i „fałszywe informacje”.
- **Gra edukacyjna „Plotka czy prawda?”** – nauczyciel czyta nagłówki, uczniowie głosują, czy są prawdziwe, a następnie sprawdzają dowody.
- **Mini-drama** – odegranie scenki, w której fałszywa informacja o celebrycie rozprzestrzenia się i pokazanie jej skutków.

6. Materiały pomocnicze

- Zestawy nagłówków (2 prawdziwe, 2 fałszywe) – w wersji papierowej lub slajdy.
- Flipchart/tablica do spisania zasad bezpiecznego korzystania z informacji.
- Kartki do pracy indywidualnej (refleksja).
- Dostęp do telefonów/komputerów w celu wyszukiwania potwierdzeń informacji.
- Lista stron fact-checkingowych i oficjalnych kanałów (np. agencje prasowe, Demagog, EDMO, EUvsDisinfo).

8. Źródła naukowe i edukacyjne (międzynarodowe i unijne)

- **European Digital Media Observatory (EDMO)**
<https://edmo.eu>
– materiały o dezinformacji, edukacji medialnej i narzędziach fact-checkingu.
- **EUvsDisinfo – Europejska Służba Działań Zewnętrznych**
<https://euvsdisinfo.eu>
– baza fake newsów, raporty o propagandzie, przykłady manipulacji.
- **UNESCO – Media and Information Literacy Curriculum for Teachers**
<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000192971>
– materiały o fake newsach, emocjach w mediach i rozpoznawaniu manipulacji.
- **Polska:** Demagog.org.pl, [Konkret24](http://Konkret24.pl)
- **Czechy:** Manipulatoři.cz, Demagog.cz
- **Słowacja:** Demagog.sk, Infosecurity.sk

